

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Sırbistan'ın AB Yolunda Kosova Faktörü

Erhan Türbedar
TEPAV Dış Politika Analisti

TEPAV Değerlendirme Notu
Nisan 2010

Sırbistan'ın AB Yolunda Kosova Faktörü

20 Mart 2010 tarihinde Lublana ve Zagreb'in ortak girişimleriyle, Slovenya'nın Kranj kenti yakınındaki Brdo'da bir Batı Balkan Konferansı düzenlenmiştir. Bu konferansla, 18 yıllık bir aradan sonra bölgedeki bütün ülkelerin en üst düzey temsilcilerinin bir araya getirilmesi amaçlanmıştır. Böylece, dünya kamuoyuna bölgesel düşmanlık yıllarının geride kaldığı gösterilecekti. Ne var ki Kosova'nın davet edilmiş olmasını protesto eden Sırbistan Cumhurbaşkanı Boris Tadić konferansa katılmayı reddetti. Böyle bir davranışla Sırbistan, dış politikasının odağında Kosova'nın yattığını bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Sırbistan hükümetinin bilinen üç temel dış politika hedefi, Kosova için mücadeleyi sürdürmek, Avrupa Birliği'ne üye olmak ve Sırbistan'ı bölgesel lider konumuna getirmektir. Kosova için mücadele çerçevesinde Sırbistan'ın önemli diplomatik hamlelerinden biri, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun desteğiyle, Kosova'nın bağımsızlık ilanını Uluslararası Adalet Divanı (UAD)'na taşımak olmuştur. Sırbistan'ın bu girişimi çerçevesinde UAD, en geç 2010'un sonbaharında, Kosova'nın bağımsızlık ilanının uluslararası hukuka uygun olup olmadığı konusunda bir hukuki kanaat açıklayacaktır. Söz konusu hukuki kanaatin Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler açısından herhangi bir bağlayıcılığı bulunmuyor ise de, belli ölçüde yasal ve ahlaki ağırlığının olduğu söylenebilir. Bir başka ifadeyle, Divan Sırbistan lehine hukuki kanaat bildirirse bile, Sırbistan Kosova'yı geri alamayacak, ancak yine de Kosova açısından tatsız bir durum ortaya çıkabilecektir. Sırp yetkililer UAD'de işleyen sürecin başlı başına Kosova'nın bağımsızlığının tanınma sürecini durdurmaya yettiğine inanmaktadır. Şimdi de Belgrad, UAD'nin Sırbistan'ın lehine karar vermesi durumunda, Kosova'nın statüsünün müzakerelere yeniden açılması için uygun bir ortamın oluşacağı hayalini kurmaktadır. Bunu sağlayabilmek için ise Sırbistan, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na ikinci sefer başvurarak, aldırılmayı planladığı bir kararla, Kosova'nın bağımsızlığını tanıyan ülkeleri Birleşmiş Milletler çatısı altında uğraştırmayı planlamaktadır.

Slovenya'daki Batı Balkan Konferansı'nı boykot etmekle, Sırbistan, Kıbrıs Rum Kesimi'nin KKTC'ye karşı izlediği siyasetin bir benzerini izlemeye çalıştığını göstermiştir. Nitekim 8 Mart 2010'da Sırbistan devlet televizyonu RTS'de bir konuşma yapan Sırbistan Dışişleri Bakanı Vuk Jeremić, Kosova'yı dolaylı yoldan tanıma durumuna düşmemek için, Kıbrıs Rum Kesimi'nin kendilerine akıl hocalığı yaptığını söyledi. Dahası Jeremić, Kıbrıs Rum Kesimi'nin KKTC'ye karşı yaptığı gibi, Kosova için sonuna kadar mücadele edeceklerini belirtti.

Kosova'nın statüsünün UAD'ye taşınması, Sırbistan'ın iddia ettiği gibi Kosova'nın bağımsızlığının tanınmasını durdurmamış, sadece yavaşlatmıştır. Diğer taraftan Jeremić, KKTC'den farklı olarak Kosova'nın, aralarında en etkin dünya ülkelerinin de yer aldığı 65 ülke tarafından tanındığı gerçeğini göz ardı etmektedir. Sırp yetkililer Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerin üçte ikisinin Kosova'nın bağımsızlığını tanımadığı söylemiyle övünse de, Kosova'nın bağımsızlığını destekleyen ülkeler grubunun Kosova için çok daha aktif çabalar içinde olduğu ortadadır. Bunun açık bir göstergesi, Kosova konusunda bazı tavizler vermesi için, Batılı ülkelerin Sırbistan'a karşı baskılarını artırmış olmasıdır. Sırbistan'ın Avrupa Birliği ile Kosova arasında bir tercih yapmaya zorlanması durumunda, Kosova'yı seçeceklerini 3 Mart 2010'da dünyaya duyuran Jeremić'in açıklaması, söz konusu baskıların varlığını kanıtlar niteliktedir.

Brüksel günümüze kadar Kosova'nın bağımsızlığını tanımasını, Sırbistan'ın Avrupa Birliği üyeliği için bir ön koşul olarak ileri sürmemiştir. Ancak Brüksel Sırbistan'a, Kosova dahil

bütün Batı Balkan ülkeleriyle bölgesel işbirliğini sürdürmesini şart koşmaktadır. Oysa son iki yılda Sırbistan Kosova'yı tanımış olan komşu ülkelere karşı oldukça sert bir tutum sürdürmektedir. Böyle bir tutum sayesinde Belgrad, komşularının bir gün Kosova konusunda Sırbistan'ın çıkarlarını gözeterek şekilde davranmaya başlayabileceklerini düşünmektedir. Gerçekte ise Sırbistan Kosova siyaseti yüzünden hem bölgesel, hem de uluslararası düzeyde kendine yeni sorunlar yaratmaktadır. Belgrad Sırbistan'ı bölgesel lider konumuna getiremediği gibi, Brüksel'i de Sırbistan'a karşı izlediği siyaseti gözden geçirmeye zorlamaktadır. Balkanlar'da yeni bir Kıbrıs sorunu istemeyen Brüksel, Kosova kaybının bir telafisi olarak son iki yıldır adeta Sırbistan için hızlandırılmış bir Avrupa Birliği üyeliği üzerine çalışmaktadır. Ancak Belgrad'ın izlediği Kosova politikası Sırbistan'ı Avrupa Birliği'nden uzaklaştırmaya başlayabileceği gibi, Brüksel'in de gelecekte Belgrad'a karşı daha sert bir tutum belirlemesine neden olabilecektir.